

Penge- og kapitalmarkedet

1. Penge- og kapitalmarkedet

Formidling af kapital fra långiver til låntager

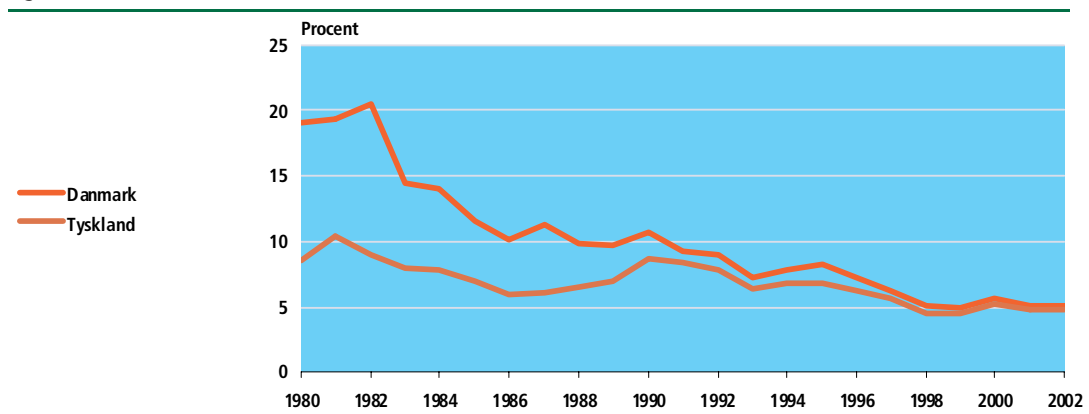
Et kapitalmarked er et marked, hvor der bliver handlet med finansielle produkter, såsom lån, kredit, forsikring mv. Markedet gør det muligt at formidle kapital fra personer med opsparingsoverskud til personer med opsparingsunderskud. På den måde kan den enkelte tidsmæssigt adskille investeringer og forbrug i forhold til indtjeningen. Pengemarkedets formål er at sikre en velfungerende betalingsmekanisme, så en handel uden større omkostninger og besvær kan blive afsluttet med en betaling. Pengemarkedet vedrører derfor den likviditet, der bruges til betalingsformidling ved økonomiske transaktioner. Der er ingen skarp grænse mellem penge- og kapitalmarkedet.

Øget internationalisering

Siden begyndelsen i 1980'erne er der sket en markant udvikling på de danske finansielle markeder i retning af deregulering, internationalisering og øget konkurrence. Danske borgere kan uden større vanskeligheder eller omkostninger investere i eller optage lån fra udlandet. Den frie kapitalbevægelighed har bl.a. betydet en udligning af priserne (renterne) på de finansielle produkter imellem landene. I 1980 var forskellen mellem den danske og tyske lange obligationsrente 10,6 procentpoint, hvor den var faldet til 0,3 procentpoint i 2002.

Figur 1

Renten på tiårige statsobligationer 1980-2002

Den lange rente var på 21 pct. i 1982

Renten på en finansiell fordring udtrykker långivers kompensation for den udskudte forbrugsmulighed. Man sonderer mellem den korte og den lange rente, dvs. renten på henholdsvis kortfristede og langfristede fordringer. Som indikator for den korte rente bruges normalt pengeinstitutternes 3-måneders rente, hvor renten på 10-årige statsobligationer bruges som indikator for den lange rente.

Penge- og kapitalmarked

Den korte rente kan styres centralt. Nationalbanken kan regulere mængde og pris på likviditeten i forhold til pengeinstitutterne. Den rente pengeinstitutterne får og betaler til Nationalbanken påvirker de rentesatser, der fastsættes i forhold til kunderne. Den lange rente dækker over andre markedsbestemte faktorer, først og fremmest inflationsforventninger og risikoforventninger. Disse faktorer får mere indflydelse på renteutmålingen, desto længere løbetid fordringen har. Den lange rente vil normalt være højere end den korte rente. I 1981 var den lange rente helt oppe på 21 procent p.a. En del af forklaringen var de høje inflationsforventninger.

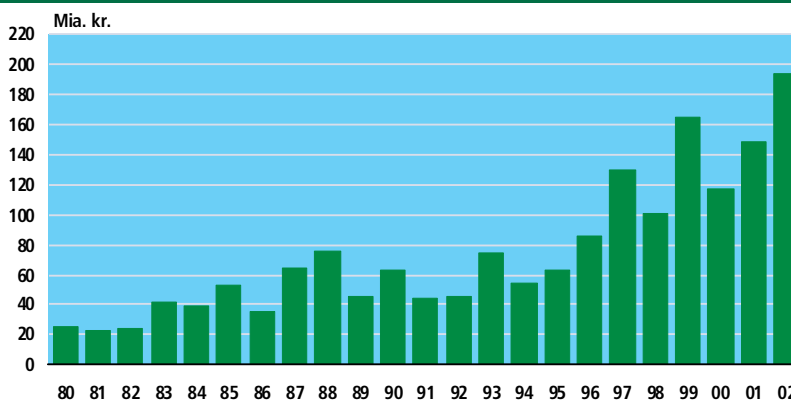
Staten har opkøbt udenlandsk valuta for at holde kronkursen nede

Kronekursen afhænger af udbud og efterspørgsel efter valuta. Efterspørgslen efter fremmedvaluta øges ved importbetalinger og kapitaleksport (f.eks. ved indlændinges køb af udenlandske værdipapirer eller ved indlændinges investeringer i udlandet). Omvendt vil eksportbetalinger og kapitalimport øge efterspørgslen efter kronen. I tilfælde af en mere efterspørgsel efter fremmedvaluta presses prisen på denne op og kronkursen falder.

Nationalbanken handler på valutamarkedet med henblik på at stabilisere kronens kurs gennem køb og salg af valuta mod kroner. Det primære formål med valutareserven er således at give Nationalbanken mulighed for at anvende intervention som et instrument til at holde en stabil valutakurs mellem kronen og euroen. Køb af kroner vil således trække i retning af en styrkelse af kronen, mens salg af kroner, dvs. køb af valuta, trækker i retning af en svækkelse af kronen. Størrelsen af den danske valutareserve er siden begyndelsen af 1990'erne steget meget. Det er udtryk for, at Nationalbanken i den forløbne periode har været nødt til netto at opkøbe valuta for at holde kronkursen nede.

Figur 2

Valutareserven

Danmark i valutakurssamarbejdet ERM II

Fra 1. januar 1999 har Danmark deltaget i et valutakurssamarbejde med Den Europæiske Centralbank, som er for EU-lande, der ikke deltager i Den Økonomiske Monetære Union. Storbritannien og Sverige står foreløbig uden for samarbejdet. Aftalen betegnes ERM II (Exchange Rate Mechanism II) og ligner meget det tidligere samarbejde under EMS'en. Samarbejdet skal sikre, at valutakurserne holder sig indenfor det tilladte valutabånd. For Danmarks vedkommende +/- 2,25 pct. i forhold til centralkursen. I tilfælde af ekstraordinært pres på kronen kan Danmark udover at

sælge ud af sin egen valutareserve også trække på en interventionskredit/euro-konto i Den Europæiske Centralbank. Valutakurssamarbejdet er således med til at sikre kronkursen i forhold til de europæiske valutaer og euroen, men ikke overfor andre vigtige valutaer som f.eks. amerikanske dollar og yen.

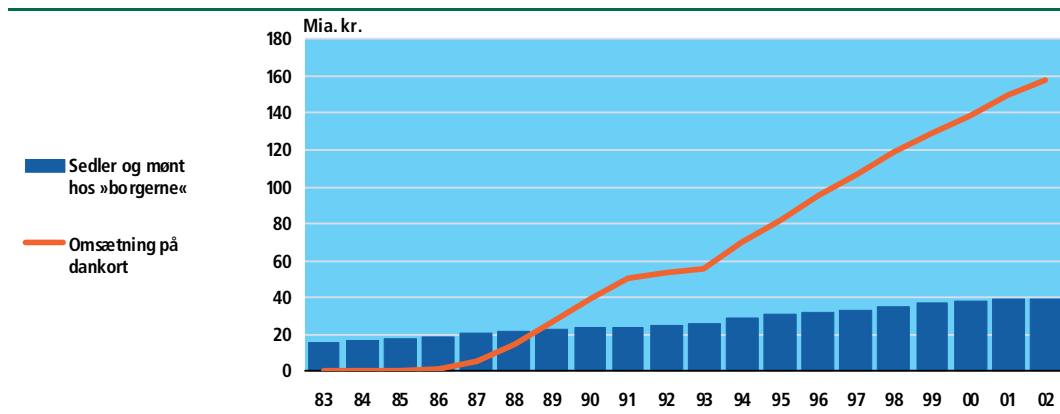
2. Finansielle fordringer

Penges funktion som betalingsmiddel

Pengenes funktion som betalingsmiddel er i dag udelukkende baseret på tillid. Hvis en sælger skal modtage penge som betaling for sit produkt, må han kunne stole på, at andre ligeledes vil modtage pengene som betaling. I tilfælde af høj inflation vil pengenes værdi som betalingsmiddel falde. Frem til 1931 var det muligt at indløse værdien af sine sedler og mønter til guld i Nationalbanken. Selvom guldindløseligheden derefter blev afskaffet, eksisterede gulfodssystemet formelt stadig helt frem til 1971. Det betød, at Nationalbanken var forpligtet til at opretholde en beholdning af guld svarende til værdien af sedler og mønter i omløb. I dag er penge stadig fordringer på Nationalbanken men nu blot uden dækning af Nationalbankens guldbeholdning.

Figur 3

Dankortomsætning og beholdningen af sedler og mønt

Det bliver stadig sværere at vurdere mængden af den likviditet, der er til rådighed i samfundet. Brugen af dankort har betydet, at kontoformer, der er knyttet til et dankort, hermed er blevet ligeså likvide som sedler og mønter. Samtidigt kan der til dankortet knyttes visse kreditfaciliteter, ligesom udenlandske pengeinstitutter kan stille kredit til rådighed for de danske borgere. Danmarks position som en lille åben økonomi med frie kapitalbevægelser gør, at pengemængden ikke længere har samme betydning som pengepolitisk måltal som tidligere.

Penge- og kapitalmarked

Den danske realkreditobligation er internationalt enestående

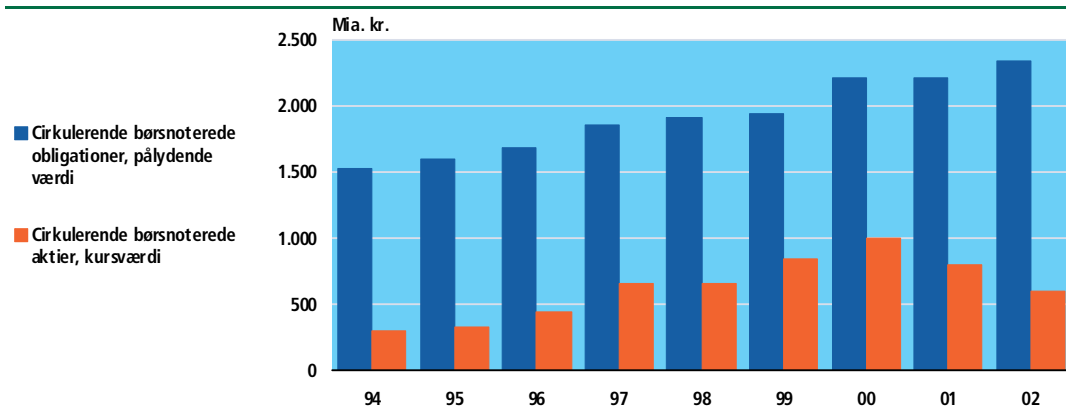
Obligationer er letomsættelige standardiserede gældsbeviser med lav risiko og fast afdragsprofil. Det danske obligationsmarked var før introduktionen af Euroen blandt de største i Europa¹. Det er domineret af statsobligationer og realkreditobligationer

Realkreditobligationer er obligationer med sikkerhed i fast ejendom med lang løbetid (op til 30 år). Den danske realkreditobligation og dens rolle i boligfinansieringen er enestående for det danske marked. Den relativt høje grad af sikkerhed skyldes udover sikkerhedsstillelsen i fast ejendom de tilknyttede betingelser til realkreditinstitutternes låneudmåling vedrørende lånegrænser, løbetid og opbygning af reservefonde.

Ultimo 2002 var ca. 16 pct. af den samlede obligationsmasse ejet af udenlandske investorer. Der har i de senere år været en stigende udenlandsk interesse for investering i realkreditobligationer. Således lå 10 pct. af disse på udenlandske hænder ultimo 2002, hvor det kun var omkring 3 pct. i 1995.

Figur 4

Den cirkulerende aktie- og obligationsmasse på Københavns Fondsbørs

Aktien et risikofyldt placeringsobjekt

En aktie er et ejerandelsbevis i en virksomhed. Værdien af aktien afhænger først og fremmest af virksomhedens fremtidige indtjening. Da der er knyttet stor usikkerhed til den fremtidige indtjening kan aktieinvesteringer give anledning til såvel store tab som store gevinster. Aktiekursen afspejler, udover specifikke forventninger til den pågældende virksomhed også mere generelle forventninger til branchen og til økonomien som helhed. Små ændringer i markedsinformationerne kan skabe betydelige selvforstærkende fluktuationer på markedet.

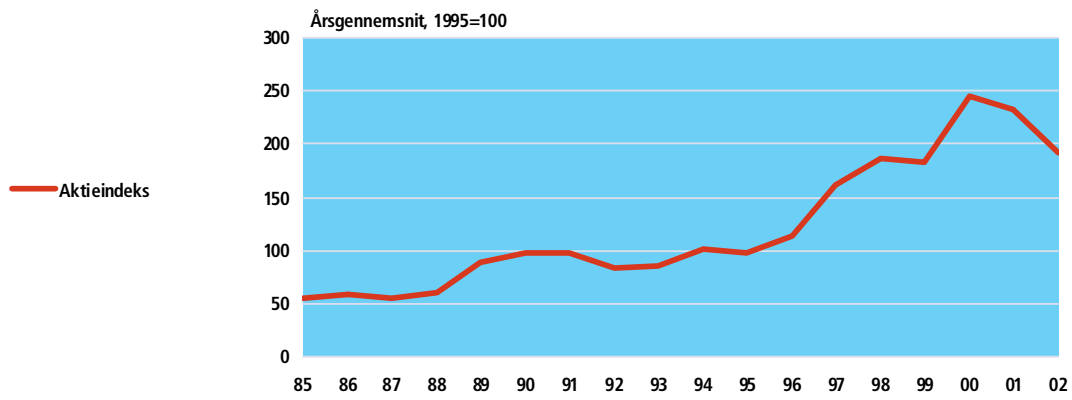
Det danske aktiemarked er ikke så stort som obligationsmarkedet. Det afspejler den danske erhvervsstruktur, som er karakteriseret af mange små og mellemstore virksomheder, hvor der er ikke på samme måde som i udlandet er tradition for at gå på aktiemarkedet for at få finansieret sit kapitalbehov. I 2002 var 201 selskaber

¹ Efter indførelsen af euroen 1. januar 1999 er eurolandenes markeder ikke længere regionalt opdelte, men udgør et samlet marked.

noteret på Fondsbørsen, hvoraf de tyve største udgjorde ca: 70 pct. af den samlede cirkulerende aktiemasse. Samtidig er omsætningshastigheden ikke så stor for aktier: I 2002 blev en aktie i gennemsnit handlet 0,7 gange, hvor en obligation i blev handlet 2,5 gange.

Figur 5

KAX, totalindeks for samtlige aktier opgjort til markedsværdi

Som indikator for udviklingen på aktiemarkedet bruges forskellige indeks. De mest almindelige er det ovenfor viste totalindeks, KAX, der angiver markedsværdien af samtlige noterede aktier og KFX, der er et vægtet markedsværdiindeks for de tyve største og mest handlede aktier. Fra 1985 og frem til 1995 lå det generelle kursniveau nogenlunde stabilt. Derefter har der været en tendens til stigende kurser, som har afspejlet udviklingen på de internationale markeder. I 1998, 2001 og 2002 skete udbredte kursfald ligeledes i takt med kursudviklingen på de udenlandske markeder.

3. Virksomheder i den finansielle sektor

Bank-, realkredit- og forsikringsvirksomhed stadig klart adskilte brancher

Siden begyndelsen af 1980'erne er der sket en overlappning af forretningsområderne i den finansielle sektor. Man kan eksempelvis i dag få tilbudt pensionsopsparingsordninger af sin bank, der ligger tæt op af de ordninger, som livsforsikrings-selskaberne kan tilbyde. Det er dog stadig ikke tilladt at drive bank-, realkredit- eller forsikringsvirksomhed i samme selskab. Ny lovgivning gjorde det muligt at etablere holdingselskaber og tværgående ejerskab blandt de finansielle selskaber indbyrdes. Det betyder, at et realkreditinstitut godt kan eje en bank og omvendt. Som resultat er der foretaget en række fusioner og koncerndannelser på kapitalmarkedet. I den sammenhæng er der oprettet finansielle supermarkeder, hvor forbrugeren kan ordre sine finansielle engagementer gennem samme udbyder.

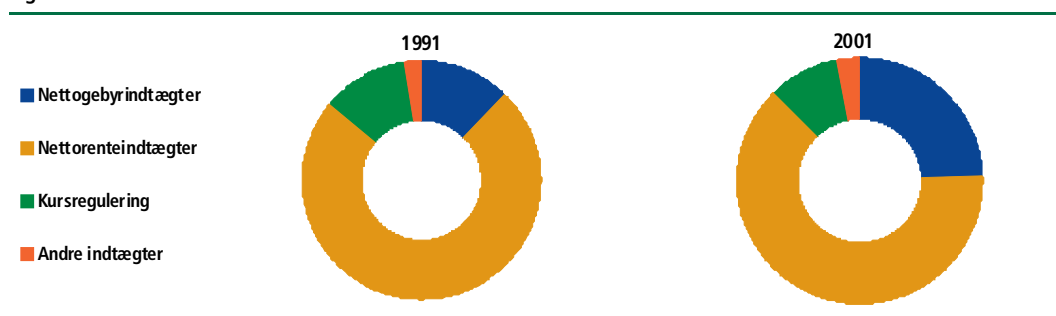
Få store pengeinstitutter og mange små

Pengeinstituttosektoren varetager funktioner i forbindelse med betalings- og kreditformidling, omsætning af værdipapirer samt dertil hørende serviceydelser. På trods af de senere års fusioner blandt de større pengeinstitutter eksisterer der stadig et stort antal mindre pengeinstitutter. Der er registreret 187 virksomheder medio 2002, hvoraf de to største dækker 75 pct. af balancesummen i branchen.

Penge- og kapitalmarked

Der er ofte fokus på udlånsaktiviteten i pengeinstitutsektoren, da den er meget konjunkturfølsom og kan tolkes som indikator for væksten bl.a. i forbrug og investeringer. Rentemarginalen dvs. forskellen mellem udlåns- og indlånsrente tiltrækker også opmærksomhed. En stadig større del af bankernes indtjening ligger imidlertid på gebyrindtægterne som det fremgår af figur 6.

Figur 6

Realkreditinstitutternes låneaktivitet afhængig af renteændringer

Realkreditinstitutter er eneberechtigede til at drive realkreditinstitutvirksomhed her i landet. Med realkreditvirksomhed menes lån mod registreret pant i fast ejendom på grundlag af udstedelse af realkreditobligationer. Der er i dag 8 aktører på markedet. Låneaktivitet påvirkes især af renteutviklingen. Fluktuationer op eller ned resulterer i konverteringsbølger, hvor låntager søger at omlægge sine lån til bedre betalingsvilkår.

Større del af den private opsparing i forsikringselskaber og pensionskasser

Der skelnes mellem skadesforsikring samt livs- og pensionsforsikring. De forskellige forsikringsformer må ikke drives i samme virksomhed, men kan godt bindes sammen via tværgående ejerskab. Det er særligt livs- og pensionsforsikringsområdet, der er vokset de senere år. Udviklingen af arbejdsmarkedspensioner og forskellige former for skattebegunstigelser i forbindelse med pensionsindbetalinger har betydet, at en stadig større del af den private opsparing forvaltes af pensionskasserne, som herved er blevet en vigtig aktør på de finansielle markeder.

Kraftig ekspansion i investeringsforeninger

En investeringsforening er en forening, der placerer midler, som den har modtaget som indskud fra sine medlemmer. Medlemmerne er ofte småsparere, men kan også være livsforsikringselskaber, pensionskasser og fonde. Fordelen ved at optræde i fællesskab er sparede administrationsomkostninger og bedre mulighed for risikospredning. Investeringsforeninger er i de senere år ekspanderet kraftigt. Fra 1996–2001 steg antallet af foreninger fra 55 til 122, samtidigt med at deres balancesum voksede med 400 pct. Der er som i pengeinstitutsektoren en forholdsvis stor koncentration, idet de to største investeringsforeninger dækker næsten 60 pct. af markedet. Sidstnævnte hænger sammen med, at investeringsforeningerne i de fleste tilfælde er tilknyttet et pengeinstitut.

Tabel 438**Valutareserveren**

Ultimo	1990	2001	2002
	mio. kr.		
I alt, brutto	64 680	152 161	196 498
Nationalbankens guldbeholdning	3 720	4 979	5 196
Nationalbankens fordringer på udlandet	52 707	138 633	183 034
Fordringer på Det Europæiske Monetære institut	5 200
Fordringer på Den Internationale Valutafond	3 053	8 549	8 268

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort april 2004.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 439**Danske pengeinstitutter¹**

	1999	2000	2001
Antal pengeinstitutter	95	97	99
Antal ansatte, ultimo året	42 658	43 431	43 499
Ultimo:	mio. kr.		
Balance	1 564 145	1 742 096	1 909 579
Indlån	747 781	757 625	802 682
Udlån	685 275	777 595	835 820

¹ Forretningsbanker, sparekasser og andelskasser.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 440**Pengemængden**

	2000	2001	2002
	mia. kr.		
Pengemængden	506,4	546,2	606,7
Seddel- og møntmløb	37,4	39,2	39,0
Indlån i banker og sparekasser	469,0	507,0	567,7
- Anfordring	348,6	375,6	391,8
- Aftaleindskud ¹	120,4	131,4	175,9

¹ Dækker fx indlån på opsigelse og indlån på tidsindskud.

Kilde: Danmarks Nationalbank

Tabel 441

Danmarks Nationalbanks resultatopgørelse og balance

	2001	2002
	mio. kr.	
Resultatopgørelse		
Renteindtægter mv. i alt	11 688	11 086
Rente af tilgodehavender i udlandet	6 453	7 048
Rente og provision af udlån mv.	2 638	1 780
Rente og udbytte af obligationer og aktier mv.	2 597	2 258
Renteudgifter mv. i alt	6 181	6 108
Rente af forpligtelser over for udlandet	67	43
Rente af indlån mv.	6 114	6 065
Omkostninger i alt	514	505
Administrationsomkostninger	301	302
Omk. ved seddelvæsenet og Den kgl. Mønt	213	203
Kursregulering mv. i alt	124	2 124
Værdiregulering af guldbeholdningen	296	219
Kursregulering af valutamellemværender	- 299	1 126
Kursregulering af obligationer og aktier mv.	127	779
Andre ordinære indtægter	- 295	101
Henlæggelser mv.	1 553	3 066
Årets resultat	3 269	3 632
Balance		
Aktiver i alt	295 286	375 403
Guldbeholdningen ¹	4 979	5 196
Fordringer på Den Internationale Valutafond	8 549	8 268
Fordringer på udlandet	138 633	183 034
Udlån mv.	97 016	132 037
Obligationer og aktier mv.	41 152	41 169
Forskellige debitorer	4 957	5 699
Passiver i alt	295 286	375 403
Seddelomløb	42 966	43 164
Møntomløb	4 333	4 491
Forpligtelser over for udlandet	3 734	3 311
Tildelte særlige trækingsrettigheder i Den internationale Valutafond	1 884	1 721
Indlån mv.	37 996	61 679
Indskudsbeviser	113 620	160 664
Staten - løbende konto	43 510	50 319
Forskellige kreditorer	539	317
Grundfond	50	50
Reservefond	250	250
Sikringsfonde	46 404	49 437

¹ Beholdningen er optaget til en værdi for år 2001: på grundlag af 1 kg fint guld = 74.758 kr., samt for 2002: 1 kg fint guld = 78.044 kr.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort april 2004.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 442

Pengeinstitutternes resultatopgørelse og balance

Ultimo	2000	2001
Antal¹	97	99
	----- mio. kr. -----	
Resultatopgørelse		
+Renteindtægter	93 154	94 412
–Renteudgifter	62 103	60 366
Renteindtægter, netto	31 051	34 045
+Udbytte af aktier mv. og andre kapitalandele	861	1 123
+Gebyrer og provisionsindtægter	15 635	14 593
–Afgivne gebyrer og provisionsindtægter	2 534	2 467
Rente- og gebyrindtægter, netto	45 013	47 294
+Kursstigning på værdipapirer og valuta	4 637	1 854
+Andre ordinære indtægter	1 622	1 621
Resultat af finansielle poster	51 271	50 770
–Udgifter til personale og administration	30 683	30 423
–Afskrivninger på materielle og immaterielle aktiver	1 787	1 765
–Andre driftsudgifter	2 592	28
–Afskrivninger og hensættelser på debitorer (netto)	3 059	5 011
+Kursstigning på kapitalinteresser	4 582	5 795
Resultat af ordinær drift	17 732	19 338
+Ekstraordinære indtægter (netto)	-	- 55
Resultat før skat	17 732	19 283
–Skat	3 425	4 898
Årets resultat	14 307	14 385
Balance		
Aktiver i alt	1 742 096	1 909 579
Tilgodehavender hos kreditinstitutter mv.	346 502	356 762
Udlån	777 595	835 820
Obligationer mv.	354 719	460 637
Aktier mv.	44 728	37 910
Kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	60 925	57 492
Immaterielle aktiver	59	86
Materielle aktiver	13 371	13 531
Andre aktiver	144 197	147 341
Passiver i alt	1 742 096	1 909 579
Gæld til kreditinstitutter mv.	475 688	563 442
Indlån	757 625	802 682
Udstedte obligationer mv.	109 826	154 765
Andre passiver, periodeafgrænsningsposter	238 172	221 254
Hensættelser til omkostninger	3 820	3 428
Efterstillede kapitalindskud	40 647	47 611
Egenkapital	116 318	116 397

Anm. Ekskl. grønlandske banker.

¹ Med en arbejdende kapital på over 250 mio. kr.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 443

Større pengeinstitutters indenlandske indlån og udlån 2002

	Indlån	Udlån ¹
	mio. kr.	
I alt	834 891	667 544
Lønmodtagere, pensionister, mv.	308 060	148 767
Erhvervs kunder	526 831	518 777
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	14 985	23 146
Landbrug, gartneri og skovbrug	12 153	21 625
Fiskeri mv.	458	1 014
Råstofudvinding	2 374	507
Industri	20 091	43 450
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	4 645	12 847
Tekstil-, beklædnings- og læderindustri	746	1 708
Træ-, papir- og grafisk industri	2 159	4 258
Mineralolie-, kemisk- og plastindustri mv.	3 374	6 755
Sten-, ler- og glasindustri mv.	444	1 363
Jern- og metalindustri	7 852	13 500
Møbelindustri og anden industri	871	3 019
Energi- og vandforsyning	11 818	3 780
Bygge- og anlægsvirksomhed	8 506	11 981
Handel, hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	29 272	44 834
Handel med biler, autoreparation, servicestationer	2 676	6 457
Engros- og agenturhandel undtagen med biler	17 074	24 384
Detailhandel, reparationsvirksomhed undtagen biler	7 400	9 923
Hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	2 122	4 070
Transportvirksomhed, post og telekommunikation	14 269	16 699
Transportvirksomhed	12 844	14 676
Post og telekommunikation	1 425	2 023
Finansieringsvirksomhed mv., forretningservice	365 308	337 078
Finansierings- og forsikringsvirksomhed	301 439	265 397
Udlejning og ejendomsformidling	23 493	38 761
Forretningservice mv.	40 376	32 920
Offentlige og personlige tjenesteydelser	50 449	27 178
Offentlig administration mv.	25 349	16 558
Undervisning	4 635	1 476
Sundhedsvæsen mv.	3 058	2 404
Sociale institutioner mv.	3 661	763
Renovation, foreninger og forlystelser mv.	13 746	5 977
Uoplyst erhverv	12 133	10 631

Anm. Ved "større pengeinstitutter" forstås pengeinstitutter, med en balancesum, der tilsammen udgør ca. 93 pct. af den samlede balance for pengeinstitutsektoren.

¹ Skyld ultimo.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort februar 2004.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 444

Pengeinstitutternes særlige indlånsformer

Ultimo	2000	2001	Ændring i pct. i forhold til året før
	mio. kr.		pct.
I alt særlige indlånsformer	148 489	147 245	- 0,8
Indekskonti	15 590	15 299	-1,9
Kapitalpensionskonti	86 135	83 385	-3,2
Børneopsparingskonti	9 207	9 197	-0,1
Selvpensioneringskonti	6 412	5 866	-8,5
Investeringsfondskonti	851	466	-45,2
Etableringskonti	1 118	1 078	-3,6
Boligopsparingskontrakter	1 298	1 117	-13,9
Ratepensionskonti	16 531	19 553	18,3
Uddannelsesopsparing	1 056	932	-11,7
Gevinstopsparekonti	10 259	10 319	0,6
Konjunkturudligningskonti	32	33	3,1

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 445

Omsætning på Dankort

	1985	1990	1995	2002
	tusinde stk.			
Dankort				
Kort	609	1 731	2 703	3 290
Transaktioner				
Elektronisk	106	65 783	218 119	467 628
Notaer	1 060	15 803	22 622	9 723
Omsætning				
	mio. kr.			
Elektronisk	58	30 844	71 665	157 483
Notaer	636	8 010	10 870	5 361

Anm. Transaktioner i de såkaldte KONTANTEN-automater er ikke medregnet.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort marts 2004.

Kilde: PBS (Pengeinstitutternes BetalingsService).

Tabel 446

Realkreditinstitutterne

	Realkreditinstitutterne ¹	
	2000	2001
Antal institutter	8	8
	— mio. kr. —	
Resultatopgørelse		
+ Renteindtægter	83 141	88 384
– Renteudgifter	73 452	77 795
Renteindtægter, netto	9 689	10 589
+ Gebyrer og provisioner mv.	- 112	246
Rente- og gebyrindtægter, netto	9 577	10 835
– Udgifter til personale, administration og andre driftsudgifter	3 979	4 049
– Afskrivninger og hensættelser	- 89	294
+ Kursstigning	946	199
+ Andre ordinære indtægter	159	160
Ordinært driftsresultat	6 792	6 851
+ Ekstraordinære indtægter (netto)	0	0
– Skat	1 999	1 688
Årets resultat	4 793	5 163
Balance		
Aktiver i alt	1 430 198	1 669 078
Tilgodehavende hos kreditinstitutter mv.	68 218	138 095
Udlån	1 184 505	1 269 268
Obligationer og aktier, mv.	165 207	242 612
Kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	5 875	5 235
Immaterielle aktiver	129	96
Materielle aktiver	1 599	1 646
Andre aktiver	4 665	12 126
Passiver i alt	1 430 198	1 669 078
Gæld til kreditinstitutter	34 994	54 069
Udstedte obligationer mv.	1 281 616	1 481 758
Andre passiver, periodeafgrænsningsposter	30 609	48 677
Hensættelser til omkostninger	1 748	1 455
Efterstillede kapitalindskud	5 170	2 283
Garantikapital	10	10
Egenkapital	76 051	80 826

¹ Til de i tabellen anførte fordringer kommer Danske Banks Hypotekafdeling, der den 31.12.2001 havde 20 mio. kr. i obligationslån.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet

Tabel 447

Realkreditinstitutternes nyudlån

	2000	2001	2002
	mio. kr.		
Udlån inkl. indeksslån i alt	48 451	82 962	89 127
Ejerboliger og fritidshuse	34 204	56 343	55 440
Støttet byggeri til beboelse	295	451	- 978
Private udlejningsejendomme	5 758	7 059	9 862
Landbrug mv.	5 488	9 084	14 036
Industri og håndværk mv.	368	2 385	243
Kontor og forretning	1 622	5 239	9 632
Ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål	713	2 383	816
Ubebyggede grunde	3	18	76

Anm. Realkreditinstitutternes udlån er opgjort til kontantværdier. Nyudlån er et nettobegreb, lig bruttonyudlån fratrukket førtidige indfrielse og ordinære afdrag.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort februar 2004.

Kilde: Nationalbanken.

Tabel 448

Andre obligationsudstedende institutter

	2000	2001
	mio. kr.	
Balance		
Aktiver i alt	204 563	215 922
Udlån	160 014	164 836
Kasse- og bankbeholdning	8 846	12 383
Obligationer ¹	24 121	27 807
Øvrige aktiver	11 582	10 896
Passiver i alt	204 563	215 922
Cirkulerende obligationer	127 930	140 715
Optagne lån	29 729	33 912
Gæld til banker og sparekasser	12 513	7 551
Øvrige passiver	11 061	11 646
Egenkapital	23 330	22 098

Anm. Omfatter Danmarks Skibskreditfond, Fiskeribanken, Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk, Hypotekbanken og KommuneKredit.

¹ Inkl. skatkammerbeviser.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort juli 2003.

Kilde: De enkelte institutter.

Tabel 449

Større finansieringsselskaber, udlån, factoring og confirming

	Aktiviteter i alt 2000	Aktiviteter i alt 2001	Status ult. 2000	Status ult. 2001
	mio. kr.			
Udlån	6 704	8 306	16 025	14 336
Factoring	29 369	33 396	2 676	2 988
Confirming	81	118	40	59

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort september 2003.

Kilde: De enkelte finansieringsselskaber.

Tabel 450

Større finansieringsselskaber, leasing

		Aktiviteter							I alt	Status ultimo
		Industri-udstyr	Edb- og kontor-udstyr	Lastvogne og vare-vogne	Person-vogne	Skibe, fly, jernbane-materiel	Bygninger	Andet		
		mio. kr.								
Leasing	2001	2 856	5 181	3 961	2 766	776	1 377	1 181	18 100	59 465
	2000	2 589	5 950	3 492	2 772	2 510	1 949	1 222	20 484	57 547

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort september 2003.

Kilde: De enkelte finansieringsselskaber.

Tabel 451

Forbrugerkredit

Ultimo året	2000	2001 ¹	2002
	mio. kr.		
I alt	14 014	13 853	12 315
Saldo på købekort og kontokort	5 562	5 780	5 970
Kreditaftaler	5 725	4 468	2 643
Heraf med pant i biler eller både	4 049	3 462	1 653
Udlån	2 727	3 605	3 702

¹ Reviderede tal.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort marts 2004.

Kilde: De enkelte finansieringsselskaber og kontoringe.

Tabel 452

Sektorfordeling af den cirkulerende obligationsmasse 2002

Pålydende værdi ultimo året	Stats-obligationer mv. ¹	Realkredit-obligationer mv. ¹	Andre obligations ²	I alt
	mio. kr.			
I alt	653 793	1 583 418	113 439	2 350 650
Ikke-finansielle selskabssektor	16 784	82 136	4 057	102 977
Finansielle institutioner	153 854	669 647	35 013	858 514
Monetære institutioner	123 770	577 761	22 412	723 943
Andre finansielle institutioner	30 084	91 886	12 601	134 571
Forsikringselskaber og pensionskasser	100 465	384 507	23 297	508 269
Offentlig forvaltning og service	141 135	106 438	4 124	251 697
Statslige sektor	135 151	88 437	3 648	227 236
Samlede kommunale sektor	5 984	18 001	476	24 461
Sociale kasser og fonde ³
Non-profit institutioner, rettet mod husholdninger	5 075	23 422	475	28 972
Husholdningssektor	9 515	89 620	39 362	138 497
Uoplyst	19 712	70 831	2 939	93 482
Udlandet	207 253	156 817	4 172	368 242

¹ Realkreditobligationer samt obligationer, udstedt af andre obligationsudstedende institutter. ² Kommuneobligationer, Skibskreditfondsoptioner, erhvervsobligationer, udenlandske obligationer og CMO-obligationer. ³ Oblighedsbeholdningerne i denne sektor er overført til *Statslige sektor*.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort februar 2004.

Kilde: Værdipapircentralen.

Tabel 453
Børsnoterede aktier og investeringsforeningsbeviser 2002

Kursværdi, ultimo året	Udstedende selskaber						I alt
	Industri, mv. ¹	Handel, hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	Transportvirksomhed, post og telekommunikation	Finansieringsvirksomhed og forretnings-service	Offentlige og personlige tjenesteydelser	Udenlandske selskaber	
Ejere ²	mio. kr.						
I alt	183 704	13 154	149 026	226 719	14 720	15 736	603 058
Ikke-finansielle selskabssektor	28 803	3 088	56 704	27 577	504	286	116 961
Finansielle institutioner	45 783	1 910	10 608	35 435	1 372	7 984	103 092
Monetære institutioner	4 065	532	4 656	12 170	372	1 394	23 189
Andre finansielle institutioner	41 718	1 378	5 952	23 265	999	6 591	79 903
Forsikringselskaber og pensionskasser	12 598	2 359	10 449	19 730	1 032	1 131	47 298
Offentlig forvaltning og service	15 490	1 056	8 899	12 156	901	170	38 673
Statslige sektor	10 813	1 002	8 425	11 046	894	2	32 181
Samlede kommunale sektor	4 677	55	474	1 110	7	169	6 491
Sociale kasser og fonde ³
Non-profit institutioner, rettet mod husholdninger	496	76	669	1 514	64	86	2 905
Husholdningssektor	21 390	2 393	13 387	63 368	878	3 882	105 298
Uoplyst	4 883	897	8 115	11 516	347	455	26 212
Udlandet	54 262	1 374	40 196	55 423	9 623	1 742	162 620

¹ Industri samt energi- og vandforsyning, bygge- og anlægsvirksomhed. ² Ved ejere forstås kontohavere i Værdipapircentralen. ³ Aktiebeholdningerne i denne sektor er overført til statslige sektor.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort april 2004.

Kilde: Værdipapircentralen.

Tabel 454
Aktieindeks ved årets udgang

KAX-indeks	2000	2001	2002
Ultimo	ultimo 1995 = 100		
Aktier i alt	248	212	167
Materialer	150	122	110
Industri	262	193	156
Forbrugsgoder	108	87	68
konsumentvarer	124	103	93
Sundhedspleje	404	433	307
Finans	254	233	205
IT	455	217	156
Telekommunikation	209	192	111
Forsyning	88	208	368

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort januar 2004.

Kilde: Københavns Fondsbørs.

Tabel 455

Effektiv rente af obligationer

		2000	2001	2002
		pct. p.a.		
Effektiv nominal kreditorrente				
Statsobligationer:				
5-årige:	Ultimo året	5,09	4,57	4,04
	Årsgennemsnit	5,57	4,74	4,58
10-årige:	Ultimo året	5,24	4,97	4,61
	Årsgennemsnit	5,66	5,09	5,05
Realkreditobligationer				
20-årige:	Ultimo året	6,61	6,37	5,38
	Årsgennemsnit	7,01	6,44	6,15
30-årige:	Ultimo året	7,31	6,50	5,58
	Årsgennemsnit	7,45	6,72	6,33

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort april 2004.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 456

Pensionskasser

	Pensionskasser under lov om forsikringsvirksomhed			Pensionskasser under lov om tilsyn med firmapensionskasser		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001
Antal medlemmer	631 441	610 097	697 968	23 679	22 884	21 741
Erhvervsaktive medlemmer	573 014	563 021	630 306	12 440	11 898	11 404
Pensionerede medlemmer	41 225	31 614	49 017	7 944	7 749	7 292
Pensionerede ægtefæller	9 163	8 644	10 313	2 779	2 719	2 555
Børn, der oppebærer børnepens.	8 039	6 818	8 332	516	518	490
	mio. kr.					
Løbende årlig pension i alt	3 566	4 190	4 622	1 504	1 480	1 439
Pension til medlemmer	2 805	3 281	3 651	1 218	1 194	1 165
Pension til ægtefæller	592	726	770	277	276	265
Pension til børn	169	183	201	9	10	9
Diverse indtægter						
Medlemsbidrag	9 298	10 047	11 469	408	342	612
Heraf ekstraordinære bidrag	76	79	350
Renteindtægter og udbytte	9 040	10 181	11 372	2 269	2 067	1 944
Diverse udgifter¹						
Pensioner	4 496	5 054	5 883	1 499	1 500	1 431
Udtrædelsesgodtgørelser	514	515	466	174	146	96
Aktiver i alt	253 967	269 482	272 145	43 513	43 315	39 984
Statsobligationer ¹	19 533	20 057	24 657	5 210	6 574	6 230
Kommuneobligationer ¹	6 008	4 107	3 175	1	87	1
Realkreditobligationer mv. ¹	88 543	92 843	82 751	19 294	16 816	15 603
Likvide beholdninger	2 939	4 644	1 288	122	360	469
Lån i fast ejendom	597	504	426	9	6	27
Lån mod anden sikkerhed	145	599	3 496	35	7	6
Andre aktiver	136 202	146 728	156 352	18 842	19 465	17 648
Præmiereserver	188 791	207 025	225 446	30 595	30 719	31 049

Anm. Visse pensionskassers regnskabsår er ikke sammenfaldende med kalenderåret.

¹ Bogført værdi.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 457

Danmarks Nationalbanks diskonto

Diskonto		Diskonto		Diskonto	
		pct.			
1993		1995		9. april	2,75
4. februar	11,50	8. marts	6,00	5. november	3,00
22. februar	10,50	6. juli	5,75		
19. marts	10,00	3. august	5,50	2000	
29. marts	9,50	25. august	5,00	4. februar	3,25
23. april	9,25	9. november	4,75	17. marts	3,50
19. maj	8,25	15. december	4,25	28. april	3,75
8. juni	7,75			9. juni	4,25
2. juli	7,25	1996		1. september	4,50
19. juli	9,25	25. januar	4,00	6. oktober	4,75
16. september	8,75	7. marts	3,75		
27. september	8,25	19. april	3,25	2001	
12. oktober	7,75			14. maj	4,50
22. oktober	7,25	1997		31. august	4,25
4. november	7,00	10. oktober	3,50	18. september	3,75
16. november	6,75			9. november	3,25
29. november	6,50	1998			
22. december	6,25	6. maj	4,00	2002	
		29. maj	3,75	6. december	2,75
1994		21. september	4,25		
6. januar	6,00	5. november	4,00	2003	
19. januar	5,75	4. december	3,50	7. marts	2,50
18. februar	5,50				
15. april	5,25	1999			
13. maj	5,00	4. februar	3,25		

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 458

Valutakurser i København

	Møntenhed	2000	2001	2002
kr.				
Belgiske franc	BEF	18,48	18,47	
Britiske pund	GBP	1 223,32	1 197,73	1 182,10
Finske mark	FIM	125,36	125,34	
Franske franc	FRF	113,63	113,47	
Græske drakmer	GRD	2,214	2,187	
Hollandske gylde	NLG	338,23	338,16	
Irske pund	IEP	946,42	946,22	
Islandske kroner	ISK	10,27	8,56	8,62
Italienske lire	ITL	0,3849	0,3849	
Norske kroner	NOK	91,89	92,60	99,03
Polske zloty	PLN	186,03	203,05	193,07
Portugisiske escudos	PTE	3,718	3,717	
Schweizerfranc	CHF	478,68	493,47	506,47
Spanske pesetas	ESP	4,480	4,479	
Svenske kroner	SEK	88,26	80,58	81,12
Tjekkiske koruna	CZK	20,946	21,885	24,134
D-mark	DEM	381,10	381,02	
Ungarske forint	HUF	2,866	2,906	3,058
Østrigske schilling	ATS	54,168	54,156	
Euro	EUR	745,37	745,21	743,04
Canadiske dollar	CAD	544,49	537,54	501,86
Japanske yen	JPY	7,5081	6,8522	6,2969
US-dollar	USD	809,03	831,88	788,12
Effektiv kronekurs 1980 = 100		95,6	96,9	97,7

Anm. Kursen er et årgennemsnit.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort april 2004.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 459

Livsforsikringselskaber

	2000	2001
Antal selskaber	59	54
Resultatoppgørelse	mio. kr.	
A: Forsikringsvirksomheden		
+Præmieindtægter f.e.r. ¹	42 215	48 616
+Overført investeringsafkast	27 294	-4 407
Indtægt af forsikringsvirksomheden	69 509	44 209
-Forsikringsydelse f.e.r.	30 182	30 576
-Førogelse af livsforsikringshensættelser	19 382	57 870
-Administrationsudgifter	3 246	3 460
-Ændring i bonusudjævningshensættelser	16 045	-45 194
+Resultat af syge- og ulykkesforsikring	143	-261
Resultat af forsikringsvirksomheden	797	-2 764
B: Investeringsvirksomheden		
+Samlet investeringsresultat	35 418	-6 573
-Realrenteafgift	3 879	-2 461
-Overført investeringsafkast til livs- og pensionsordninger	27 294	-4 407
-Overført investeringsafkast til syge- og ulykkesforsikringer	221	-18
Investeringsresultat	4 024	313
C: Samlet virksomhed		
+Resultat af primær drift	4 821	-2 451
+Øvrige ordinære indtægter, netto	-4	17
+Ekstraordinære indtægter, netto	3	7
-Skatter	841	-999
Årets nettoresultat	3 979	-1 428
D: Førogelse af egenkapital		
+Årets nettoresultat	3 979	-1 428
+Balanceposteringer	37	-8 927
+Kapitaltilførsler	1 227	2 475
-Udbytte mv.	2 360	9 448
Egenkapitalførogelse, i alt	2 883	526
heraf henlagt til sikkerhedsfond	-40	-18
Balance		
Aktiver i alt	649 498	649 623
A: Investeringsaktiver		
Grunde og bygninger	14 643	16 805
Obligationer	329 313	383 149
Kapitalandele	255 904	177 507
Udlån	3 232	6 229
Øvrige	13 219	19 218
B: Øvrige aktiver	33 187	46 715
Passiver i alt	649 498	649 623
Egenkapital	69 867	55 046
Hensættelser	562 377	574 043
Øvrige passiver	17 254	20 534

¹ F.e.r. = For egen regning.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 460

Skadesforsikringselskaber

	2000	2001
Antal selskaber	139	134
Resultatopgørelse	mio. kr.	
A: Forsikringsvirksomheden		
+Præmieindtægter f.e.r. ¹	33 191	32 879
+Forsikringsteknisk rente f.e.r.	2 491	2 013
Indtægt af forsikringsvirksomheden	35 682	34 892
–Erstatningsudgifter f.e.r.	28 061	26 297
–Administrationsudgifter	10 354	9 198
–Andre forsikringsmæssige poster	- 206	739
Resultat af forsikringsvirksomheden	- 2 527	- 1 342
B: Investeringsvirksomheden		
+Resultat af investeringsvirksomheden	6 426	1 422
C: Samlet virksomhed		
Resultat af primær drift	3 899	80
+Øvrige ordinære indtægter, netto	- 73	- 403
+Ekstraordinære indtægter, netto	564	- 231
–Skatter	685	204
Årets nettoresultat	3 705	- 758
D: Forøgelse af egenkapitalen		
Årets nettoresultat	3 705	- 758
+Kapitaltilførsler	265	1 693
+Balanceposterings	-3	451
Tilgang i alt	3 967	1 386
–Udbytte mv.	2 490	1 772
Egenkapitalforøgelse, i alt	1 477	- 386
Heraf henlagt til sikkerhedsfond	718	544
Balance		
Aktiver i alt	108 129	108 873
A: Investeringsaktiver		
Grunde og bygninger	2 424	2 385
Obligationer	46 864	49 008
Kapitalandele	37 576	36 825
Udlån	2 230	2 091
Øvrige	2 709	2 356
B: Øvrige aktiver	16 326	16 208
Passiver i alt	108 129	108 873
Egenkapital	44 539	42 738
Hensættelser	62 401	65 071
Øvrige passiver	1 189	1 064

¹ F.e.r. = For egen regning.

➤ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 461

Skadesforsikring efter branche 2001

	Antal	Præmier Erstatninger	
		mio. kr.	
I alt	131	39 649	31 856
Erhvervsforsikring i alt	113	9 361	7 410
Arbejdsskade Forsikring	19	1 620	1 919
Bygningsforsikring	39	2 899	1 565
Løseforsikring mv.	70	2 255	2 069
Erhvervsansvarsforsikring	35	1 083	929
Sø- og transportforsikring	31	937	654
Luftfartsforsikring	10	65	23
Anden erhvervsforsikring	27	502	251
Privatforsikring i alt	62	6 469	4 303
Familieforsikring	49	2 560	1 729
Grundejerforsikring	46	2 944	2 012
Fritidshusforsikring	43	389	215
Anden privatforsikring	48	576	347
Personulykkesforsikring i alt	63	5 527	4 645
Enkelt ulykkes- og sygeforsikring	52	5 425	4 366
Erhvervsudygtighedsforsikring	20	102	279
Motorkøretøjsforsikring i alt	41	9 179	7 517
Ansvar	40	3 149	3 525
Kasko	39	6 030	3 992
Kredit- og kautionforsikring	9	149	- 56
Turistassistance- og retshjælpsforsikring	1	21	10
Direkte forretning i alt	147	30 706	23 829
Heraf i udlandet	...	1 621	- 941
Indirekte forretning i alt	25	8 943	8 027
Heraf i udlandet	...	6 501	- 6 924

Anm. Præmier og erstatninger er angivet med reserveregulerede bruttobeløb. Indirekte forretning er den modtagne genforsikring, som det enkelte forsikringselskab har overtaget fra andre forsikringselskaber.

✓ Nye tal til tabellen forventes offentliggjort oktober 2003.

Kilde: Finanstilsynet.